

otišli malo u stranu (dva para). Orač oplete kandžijom vola koji je trebao malo skrenuti. Međutim vol se toliko uvrijedio zbog toga, da nije htio dalje vući plug nego je okrenuo u selo vukući i svoja tri druga! Orač ga nije mogao ni na koji način smiriti ni upokoriti! Tek sutra dan mogao je posao obaviti, kad je vol popustio od uvrede! (Prema kazivanju prof. inž. Mate Stojanovića, Osijek).

Nakon završetka bisanja ovog rada dobio sam knjigu Bothe W., *Bauerliche Tierheilkunde in Niederbayern*, München, 1970, 199 str. (disertacija). Pisac se služio brojnom literaturom (131 izvor) iz prošlih stoljeća, a osim toga je anketirao 91 seljaka iz 3 područja Donje Bavarske. Uz pučko liječenje životinja opisao je i sporedne poslove oko životinja: smirivanje i postupak sa životinjama, sredstva za povećanje plodnosti i produktivnosti, određivanje spola prije poroda, čuvanje zdravlja stoke na paši, u staji, i na poslu, te savjeti za trgovinu stokom itd. pa je tako skupio 1188 različitih recepata.

Uspoređujući podatke iz te knjige sa svojim, ustanovio sam, da u našem pučkom liječenju životinja ima sličnih ili istovjetnih recepata s onima u Njemačkoj, ali mali broj. Za naše recepte općenito se može reći, da su izvorni naši, stvoreni iskustvom, i bez pisanih knjiga, a s malo tuđih utjecaja. Stoga mnogih i nema u spomenutoj knjizi, kao na pr. onoga o liječenju nadma goveda i ovaca plivanjem tih životinja, a ima i drugih. To je i razumljivo, jer se naša prosvjeta i kultura razvijala kasnije od naroda sjeverozapadne Evrope, nakon mnogih ratova, i razaranja, i teških uvjeta života, i rada za opstanak.

LITERATURA

¹ Bothe W., *Bauerliche Tierheilkunde in Niederbayern*. München, 1970. — ² Ivakić, V., *Gajdaš* (kalendar). Osijek, 1941. — ³ Janković S., *Sokačke pismice I, II i III*. Vinkovci, 1969, 1970, i 1974. — ⁴ Kadić M., *Prilozi etnoveterini*. Županijski zbornik, Županja, 1967. — ⁵ Lovretić J., *Otok*, zbornik za narodni život i običaje. JAZU, Zagreb, 1897. — ⁶ Radauš V., *Zbirka pjesmica o volovima*. Zagreb, 1972 (rukopis). — ⁷ Saulić A., *Antologija narodnih poslovice i zagonetaka*. Beograd, 1962. — ⁸ Kadić M., *Prilozi etnoveterini*. Naučno društvo za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, Niš, 16. IX 1971. — ⁹ Isti, *Sjećanje na volove u prošlosti Slavonije*. Prigodna revija Đakovačkih vezova, Đakovo, 1976.

ABOUT THE ETNOVETERINARY OF SLAVONIA

Marko KADIĆ

The author include into etnoveterinary the curing of domestic animals in the way in which village people used to do it, then folk songs, folk sayings, puzzles, proverbs and folk tales in which animals both domestic and wild are mentioned.

Besides that he has added the folk belief about some saints being protectors of the health of animals as the belief that animals themselves have their own speech which enables them to communicate among themselves.

Just a limited number from 129 prescriptions for curing animals collected among the population of Slavonia are mentioned in the text being the most interesting ones known in the neighbouring Republics: Serbia, Bosnia and Herzegovina and Slovenia.

The saints considered to be protectors of animals are mentioned as well.

From the numerous little folk songs, seven in number are mentioned for each kind of animals plus some proverbs, puzzles, sayings about animals as well as tales about animal speech.

Comparing our folk methods of curing animals with those used in Germany, it can be said that ours are the original ones showing very little foreign influence.

(Rad je primljen u Uredništvu 8. XII 1979. god.)

U S P O M E N

PROF. DR UGLJEŠA KRSTIĆ

(30. VIII 1902—31. VII 1980)

Poslednjeg dana meseca jula, 31. VII 1980. god., tiho, nečujno, kao što je i živeo, nestao je iz naše sredine prof. dr Uglješa Krstić. Život mu je bio satkan od dela, od služenja drugima, od rada na polju medicine, i od patnji. Poslovično skroman i nenametljiv, visokog obrazovanja, povučen, i nikada materijalno zainteresovan, proživio je svoj vek tako da je njegov nestanak primećen tek sada kad ga nema. Sada se tek vidi da je nestao prijatelj, profesor, i uzor mladima.

Rođen je u Rumi 30. VIII 1902. god., gde je završio i gimnaziju. Medicinu je studirao u Beču gde je i promovisan 1928. god. Po završenim studijama upošljava se u Novom Sadu gde specijalizuje Dermatovenerologiju. Od 1935. do 1941. godine je školski lekar muške gimnazije u Novom Sadu. U to doba pada uglavnom i njegov vaspitni rad među omladinom, kada je i publikovao nekoliko popularnih brošura o veneričnim bolestima. 1941. zarobljen je od strane Nemaca i odveden u zarobljeništvo, gde je proveo vreme do 1943. god., kada je pušten kao težak plućni bolesnik. Od ove bolesti sporo se oporavljao i može se reći da je sve do kraja života bio slabog i nježnog zdravlja, a to mu je uglavnom i onemogućavalo da se više uključi u prosvetno-kulturni rad za koje je imao naročitu naklonost. Pri otvaranju Medicinskog fakulteta u Novom Sadu biran je za prvog profesora istorije medicine, pa je tu Katedru držao sve do 1972. god. Prof. dr Krstić nije bio slučajno izabran. Bila je poznata njegova erudicija i njegova naklonost prema društvenim naukama i književnosti. Još pre rata bio je aktivni član Istorijskog društva u Novom Sadu, pa je u „Glasniku” toga društva publikovao niz članaka iz istorije školstva i zdravstva iz prošlosti Vojvodine. Prevrćući „Glasnike” i tražeći njegove članke, našli smo obaveštenje da su dr Uglješa i njegov brat dr Vasa Krstić otkupili od tadašnjega otpada u Rumi, za 3 000 dinara sva akta školskih arhiva u Rumi, i arhivske podatke o kretanju zaraznih bolesti u zdravstvenoj službi, platili kamion do Novog Sada, i preneli ta dokumenta u tadašnji Arhiv Vojvodine. Ovaj dopis nas podseća na braću Krstić koji su se sa ljubavlju odnosili prema našoj kulturnoj prošlosti i nasleđu. Još od ranije, a naročito posle rata, bio je vrlo aktivni saradnik Matice Srpske; član Odbora za biološka i društvena istraživanja u Matici, a u Zborniku Matice Srpske za književnost i jezik štampao je više članaka, od kojih su najznačajniji članci o prvom srbinu lekaru dr Jovanu

Apostoloviću, i članak o dr Petru Miloradoviću prvom novosadnaninu lekaru. Ta su dva rada izdvojena docnije kao posebne brošure. One su trajni dokumenat kako treba prići obradi naše istorije. U tim dvema brošurama do detalja je obrađen ceo istorijski materijal iz naših arhiva, zatim arhiva Medicinskih fakulteta u Budimpešti, Beču, Haleu, pa je čak neke podatke

Prof. dr Uglješa Krstić

pribavio i iz arhiva u Hamburgu. Pribavio je sve fotokopije doktorskih disertacija i drugih publikacija ova dva naša prva začetnika medicine u Srba, obradio političke, društvene i ekonomske prilike toga doba, a naročito pokret pietista, značajnog filozofskog društvenog pokreta onoga doba,

koji je bio u prvoj liniji borbe protiv katoličkog prozelitizma. U našoj istorijskoj nauci razjašnjene su mnoge stvari u ovim dvema brošurama kao i značaj dva prva intelektualca, lekara u XVIII veku u Vojvodini.

Prof. dr Krstić bio je aktivni član i saradnik Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, i Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Vojvodine, i bio je izabran za počasnog doživotnog predsednika posle smrti prof. dr mr. farm. Andrije Mirkovića. U našoj sredini ostala je praznina, jer više nemamo kome da se obratimo za savet, mišljenje, ili literaturu, iz domena istraživanja istorije zdravstvene kulture.

Neka mu je večna slava i hvala!

Posmrtni ostaci prof. dr Krstića su kremirani u Beogradu, gde je i sahranjen 3. VIII 1980. god.

Prof. dr Dušan Miškov